

Bijlage B Literatuurlijst

- Alkyon (2007), Hartsuiker, G., Grasmeijer, B.T., Perk, L., *Hydromorphological study for EIA of Eemshaven and EIA of fairway to Eemshaven* (No. A1836R1r5), Marknesse.
- Alkyon (2008), Clevering, J., *Ontwikkeling sedimentvolume Eems-Dollard en het Groninger wad; Overzicht van de beschikbare kennis en gegevens* (No. A2269R1r3), Marknesse.
- Alterra (2012), *Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000*. Rapport 2397. ISSN 1566-7197.
- Aqua Vision Van Santen, P. & A. Spitzner (2012), *Monitoring baggerverspreiding Eemshaven. Meet- en verwerkingsrapport 1* (No. AV_DOC_110164_1_definitief). Aqua Vision BV, Utrecht.
- Aqua Vision BV (2012a), *Monitoring baggerverspreiding Eemshaven. Meet- en verwerkingsrapport 3* (No. AV_DOC_110164_3_definitief), Utrecht.
- Aqua Vision BV (2012b), *Monitoring baggerverspreiding Eemshaven. Meet- en verwerkingsrapport 2* (No. AV_DOC_110164_2_definitief), Utrecht.
- Aqua Vision BV (2012c), *Monitoring baggerverspreiding Eemshaven. Conversie naar suspensieve sediment concentraties (SSC). Aanvullende Analyse* (No. AV_DOC_110164_4 | Concept), Utrecht.
- ARCADIS (2006), *Startnotitie verruiming vaarweg Eemshaven-Noordzee*, Arnhem.
- ARCADIS (2012), *Passende Beoordeling Windparken en Kabeltracé GEMINI, TYPHOON OFFSHORE*, 076496519:A
- ARCADIS en Technum (2007). *Hoofdrapport Passende Beoordeling. Verruiming vaargeul Beneden-Zeeschelde en Westerschelde*, 1702-139pb.
- Baart, F., Van Gelder, P.H.A.J.M., De Ronde, J., Van Koningsveld, M., Wouters, B. (2011a), The Effect of the 18.6-Year Lunar Nodal Cycle on Regional Sea-Level Rise Estimates. *Journal of Coastal Research* 511–516.
- Baart, F., Van Koningsveld, M., Stive, M.J.F. (2011b), Trends in Sea-Level Trend Analysis. *Journal of Coastal Research* 311–315.
- Ballast Nedam (2009). *Passende Beoordeling Windpark Scheveningen Buiten*, Envelop, 2235-006pb.
- Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen (2001), *Algemene en schaarse vogels van Nederland*. GMB/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Brasseur, S.M.J.M., T. Borchardt, R. Czeck, L.F. Jensen, A. Galatius, S. Ramdohr, U. Siebert & J. Teilman, 2012. Trilateral Seal Expert Group (TSEG). Aerial surveys of grey seals in the Wadden Sea in 2011-2012: Increase in Wadden Sea grey seals continued in 2012. Common Wadden Sea Secretariate (CWSS).
- Buck Consultancy International (2011), *MKBA Infrastructuurinvesteringen Energy Park Eemshaven*, Nijmegen.
- Commissie voor de milieueffectrapportage (2009), *Verruiming vaarweg Eemshaven-Noordzee. Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop*, Utrecht.
- Common Wadden Sea Secretariat (2002), *Esbjerg Declaration. Ministerial Declaration of the Ninth Trilateral Governmental Conference on the Protection of the Wadden Sea. Policy Assessment Report*. Common Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven, Germany.
- Consulmij (2007). *Ecologische effecten studie. Deelrapport 1 t/m 3, Bestaande toestand/autonome ontwikkeling, Effectenstudie en Baggeradvies*. Concept 6 juli 2007.

- De Jonge, V.N. (1992), *Physical processes and dynamics of microphytobenthos in the Emsestuary (The Netherlands)*. Ph. D. Thesis, University of Groningen.
- De Jonge, V.N. (2007), *Biological processes in the Emsestuary*. Presentation at the LOICZ workshop on the Ems River, February, 2007, Emden, Germany.
- Deltares/Spiteri, C., Riegman, R., Winterwerp, H., Brinkman, B., Stolte, W., Jak, R. & B. van Maren (2011), *Mud dynamics in the Eems- Dollard, research phase 1. literature review mud and primary production* (No. 1204891-000-ZKS-0012), Deltares, Delft.
- Esselink, P. (2000), *Nature management of coastal salt marshes; Interactions between anthropogenic influences and natural dynamics*, Proefschrift Universiteit Groningen.
- Essink, K. (1999), Ecological effects of dumping of dredged sediments; options for management. *Journal of Coastal Conservation* 5: 69-80.
- Galatius A, S.M.J.M. Brasseur, P.J.H. Reijnders, T. Borchardt, U. Siebert, M. Stede, S. Ramdohr, L.F. Jensen & J. Teilman, 2012. Trilateral Seal Expert Group (TSEG). Aerial Surveys of Harbour Seals in the Wadden Sea in 2012. Substantial increases in moult counts. Common Wadden Sea Secretariate (CWSS).
- Geelhoed, S.C.V., M. Scheidat, R.S.A. Van Bemmelen & G. Aarts, (2013). *Abundance of harbour porpoises (Phocoena phocoena) on the Dutch Continental Shelf, aerial surveys in July 2010-March 2011*.
- Gerritsen, F., 1952. *Historisch –hydrografisch onderzoek Eems*. Rijkswaterstaat, Studiedienst Hoorn.
- Groningen Seaports (2011), *Vaarweg Eemshaven. Brief aan Ministerie van Infrastructuur en Milieu Directoraat-Generaal Luchtvaart en Maritieme Zaken, 8 juni 2011*, Groningen.
- Harvey, M., D. Gauthier & J. Munro, (1998), Temporal changes in the composition and abundance of the macro-benthic invertebrate communities at dredged material disposal sites in the Anse à Beaufile, Baie des Chaleurs, Eastern Canada. *Marine Pollution Bulletin* 36: 41-55.
- Hoeksema H.J., H.P.J. Mulder, M.C. Rommel, J.G. de Ronde, J. de Vlas, J.P.A. Roest, L. Van der Valk, W.D. Eysink, Z.B. Wang, H.J. de Vriend & K.S. Dijkema. (2004), *Bodemdelingstudie Waddenzee 2004 : vragen en onzekerheden opnieuw beschouwd*, Rapport Rijkswaterstaat RIKZ/2004.025.
- IMARES (2007), *Ecologische Atlas Waddenzee*, Wageningen.
- IMARES (2012), *Zeezoogdieren in de Eems; studie naar de effecten van bouwactiviteiten van GSP, RWE en NUON in de Eemshaven in 2011, rapport C082.12*.
- Jeuken, C., Tonnon, P.K., Verploegh, D., 2007. *Stortcapaciteit en stabiliteit van het meergeulensysteem in het Eems estuarium* (No. Z4344). Deltares, Delft, The Netherlands.
- Joustra, D.Sj., 1971. *Geulbeweging in de buitendelta's van de Waddenzee*. Studierapport W.W.X. 71-14. Rijkswaterstaat, Directie Waterhuishouding en Waterbeweging, Afdeling Kustonderzoek.
- Kiezebrink, M., 1996. *De dynamiek van het Eems-Dollard estuarium*. Report NN-ANW 96-07, pp. 1-110. Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland.
- KNMI, 2006. *Klimaat in de 21^e eeuw. Vier scenario's voor Nederland*. Brochure, KNMI, De Bilt, The Netherlands.
- Koomans, R., De Vries, K., 2006. *Vaargeul Eems Kartering bodemsamenstelling* (No. 2006-P-144R3). MEDUSA Explorations BV, Groningen, The Netherlands.
- KNMI (2006), *Klimaat in de 21^e eeuw. Vier scenario's voor Nederland*. Brochure, KNMI, De Bilt.
- Louters en Gerritsen, 1994. *Het Mysterie van de Wadden - Hoe een getijdesysteem inspeelt op zeespiegelstijging*. Rijkswaterstaat RIKZ rapport 94.040.
- Marin (2013), *Nautische veiligheid Eems zonder en met verruiming Vaarweg Eemshaven-Noordzee*, 18 november 2013.

- MedusaJonkman, H. & K. De Vries (2010), *Bodemopbouw vaarweg Eemshaven-Noordzee* (No. 2010-P-310V1). MEDUSA Explorations BV, Groningen.
- MEDUSA Explorations BV (2007), *VaarwegEems. Kartering bodemsamenstelling*, eindrapport, 3 mei 2007.
- Ministerie van Economische Zaken (2008), *Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening. PKB deel 1: Ontwerp planologische kernbeslissing*, Den Haag.
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2008) *NoteVerbal.Verbalnote van de Ambassade, de Duitse regering*, antwoord op 21 januari 2009 gepubliceerd: BundesgesetzblattJahrgang 2009 Teil II Nr.9 Bonn 27.März 2009.
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2012a), *Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig*, Den Haag.
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2012b), *Mariene strategie voor het Nederlandse deel van de Noordzee 2012-2020, Deel 1*.
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2013a), *Aangepaste richtlijnen Milieueffectrapportage Verruiming Vaarweg Eemshaven-Noordzee*. Kenmerk brief: IENM/BSK-2013/258671.
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2013b), *MIRT Projectenboek 2013*, Den Haag.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat (2004), *Zeehavens: ankers van de economie, Nationaal Zeehavenbeleid 2005-2010*, Den Haag.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat (2006), *Nota Vervoer gevaarlijke stoffen*.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat (2007), *Richtlijnen voor het milieueffectrapport verruiming vaarwegEemshaven-Noordzee*.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat (2008), *Zeehavens als draaischijven naar duurzaamheid. Beleidsbrief duurzame zeehavens*, Den Haag.
- Mulder, H.P.J. (2008), *Hoeveelheden baggerspecie en verspreidingsstrategie in het kader van de verruiming van de vaarweg Eemshaven-Noordzee en de verdieping en uitbreiding van de Eemshaven*.
- Oranjewoud (2011), *Verkennend waterbodemonderzoek verruiming vaarweg Eemshaven-Noordzee*, 24 februari 2011.
- OSPAR Commission (2009), *Agreement on CEMP Assessment Criteria for the QSR 2010*.
- Periplus Archeomare & ADC Maritiem (2008), *Archeologisch bureauonderzoek vaargeul Eemshaven-Noordzee*.
- Phua, C., & S. van den Akker (2004), *Ecological Effects of Sand Extraction in the North Sea*.
- Planbureau voor de Leefomgeving (2010), *Concentratiekaarten voor grootschalige luchtverontreiniging in Nederland, Rapportage 2010*.
- Projectteam stroomgebiedbeheerplannen, 2009. *Stroomgebiedbeheerplan Eems 2009-2015*. Gezamenlijke uitgave van het ministerie van Verkeer & Waterstaat, het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
- Provincie Groningen (2009), *Provinciaal Omgevingsplan 2009-2013*, Groningen.
- Reneerkes, M., Spitzner, A., 2012a. *Monitoring baggersverspreiding Eemshaven. Meet- en verwerkingsrapport 3* (No. AV_DOC_110164_3_definitief). Aqua Vision BV, Utrecht, The Netherlands.
- Reneerkes, M., Spitzner, A., 2012b. *Monitoring baggersverspreiding Eemshaven. Meet- en verwerkingsrapport 2* (No. V_DOC_110164_2_definitief). Aqua Vision BV, Utrecht, The Netherlands.
- Reneerkes, M., Spitzner, A., 2012b. *Monitoring baggersverspreiding Eemshaven. Conversie naar suspensieve sediment concentraties (SSC). Aanvullende Analyse* (No. AV_DOC_110164_4 | Concept). Aqua Vision BV, Utrecht, The Netherlands.
- Rijkswaterstaat (2009a), *Verruiming vaarwegEemshaven-Noordzee. Milieueffectrapport*, Den Haag.

- Rijkswaterstaat (2009b), *Verruiming vaarweg Eemshaven-Noordzee. Ontwerp-Tracébesluit*, Den Haag;
- Rijkswaterstaat (2012a), *Bijlage Programma Rijkswateren 2010-2015. Uitwerking Waterbeheer 21e eeuw*, Kaderrichtlijn Water en Natura 2000. Beheer- en Ontwikkelplan Rijkswateren 2010-2015. December 2009 (herziene versie 2012).
- Rijkswaterstaat (2012b), Concept Natura 2000-beheerplan Noordzeekustzone. Periode 2013-2019. Versie: 3.2 (16 juli 2012).
- Rijkswaterstaat (2012c), Concept Natura 2000- beheerplan Waddenzee. Periode 2013-2018. Versie : 3.0-A (juni 2012)
- Rijkswaterstaat Noord-Nederland (2006), *Inventarisatie probleemstoffen Waddenzee en Eems-Dollard peiljaar 2005*, Lamilcoiov.
- Rijkswaterstaat Waterdienst (2013a), *Export KRW-oordelen 2012 van KRW-portaal*. Verstrekt door Rijkswaterstaat Waterdienst op 16 januari 2013.
- Rijkswaterstaat Waterdienst (2013b), *Getoetste gegevens zwevend stof- en waterbodembodemkwaliteit Eems-Dollard/Waddenzee, meetjaar 2011*. Verstrekt door Rijkswaterstaat Waterdienst op 30 januari 2013.
- RIVO (2000), *De Noordzee-visfauna en criteria voor het vaststellen van doelsoorten voor het natuurbeleid*. Rapport C031/00.
- Roberts, R.D. & B. M. Forrest (1999), Minimal impact from long-term dredge spoil disposal at a dispersive site in Tasman Bay, New Zealand, *New Zealand Journal of Marine and Freshwater Research*, 33: 623-633.
- Roeleveld, W. (1974), The Groningen Coastal Area: A study in Holocene geology and low-land physical geography. *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* Vol 24.
- Roos, J.A. de, T. Jager, A.C. van Klinken, 2009. Vogelgebieden in Groningen; uitgave van Avifauna Groningen.
- Royal HaskoningDHV (2012), *Analyse scheepvaartontwikkelingen en actualisatie scheepvaartprognoses voor de vaarweg Eemshaven-Noordzee*, Rapport 9X1757.A0/R0006/904358/VVDM/Nijm, Nijmegen.
- Stratingh, G.A. & G.A. Venema (1855), *De Dollard of Geschied-, aardrijks- en natuurkundige beschrijving van dezen boezem der Eems. Fascimilie uitgave 1979*, Landelijke vereniging tot behoud van de Waddenzee (Harlingen) en de stichting het Groninger Landschap (Groningen).
- Talke, S.A. & H.E. de Swart (2006), *Hydrodynamics and Morphology in the Eemses-tuary. Review of Models, Measurements, Scientific Literature, and the Effects of Changing Conditions. Concept Report*. University of Utrecht. Institute for Marine and Atmospheric Research Utrecht.
- TNO Bouw en Ondergrond & VU-IVM (2007), *Factsheet Emissies van Coatings bij Zeescheepvaart en Visserij, versie 3*.
- Van de Kreeke, J. & J. Haring (1979). *Equilibrium flow areas in the Rhine-Meuse Delta*. *Coast. Eng.* 3: 97-111.
- Van Santen, P., Spitzner, A. (2012). *Monitoring baggersverspreiding Eemshaven. Meet- en verwerkingsrapport 1* (No. AV_DOC_110164_1_definitief). Aqua Vision BV, Utrecht, The Netherlands.
- Van Straaten, L.M.J.U. (1964), *De bodem der Waddenzee*. In: *Het Waddenboek* (Ed. by W.F. Anderson, J. Abrahamse, J.D. Buwalda & L.M.J.U. van Straaten), pp. 75-151. Thieme, Zutphen.
- Van Veen, J. (1950) *De Fivel en hare verzanding*; Bewerkt uit nagelaten aantekeningen van P.M. Bos. Brill, Leiden, 1930.
- Van Veen, J. (1950), *Ebb and flood channel systems in the Netherlands tidal waters (English translation, published by Delft University Press)*. *Journal of the Royal Dutch Geographical Society* 67, 303-325.

- Vroom, J., Van den Boogaard, H., Van Maren, B., 2012. *Mud dynamics in the Ems-Dollard, research phase 2. Analysis existing data* (No. 1205711-001). Deltares, Delft, The Netherlands.
- Wang Z.B., P.M.C. Thoolen, R.J. Fokkink, 1997. *Studie naar de morfologische effecten van storen en baggeren in de Westerschelde. Ten behoeve van MER storten gebaggerd materiaal*, Rapport Z2310, WL | Delft Hydraulics.
- Wiertsema en Partners (2007), *Waterbodemonderzoek ten behoeve van het verruimen van de Eemsvaarweg*. VN 41193. Tolbert, Februari 2007.
- Waterbase, 2013. *Online database historische waterkwaliteitsgegevens* <http://live.waterbase.nl>. Rijkswaterstaat (database geraadpleegd op 5 februari 2013).
- Winterwerp, J.C. (2011), Fine sediment transport bytidal asymmetry in the high-concentrated Ems River, Ocean Dynamics, DOI 10.1007/s10236-010-0332-0
- WL-Delft Hydraulics Eysink, W.D. (1979). *Morfologie van de Waddenzee; gevolgen van zand- en schelpenwinning*, WL-Delft Hydraulics, rapport R1336.
- WL-Delft Hydraulics Boon, J., Kernkamp, H., Dardengo, L. (2002), *Alternative dumping sites in the Ems-Dollard estuary. Model study*, WL-Delft Hydraulics. Z3328.
- Zijlstra, R. (1993), *Het verzamelen van bagger- en stortgegevens van Ems-Dollard estuarium t.b.v. GIS-applicatie en diverse belanghebbenden*. Ministerie van Verkeer en Waterstaat & Rijks Hogeschool Groningen, Sector Natuur en Techniek, Civiele Techniek.

Websites

- www.avifaunagroningen.nl
- www.compendiumvoordeleefomgeving.nl
- www.raadvanstate.nl > Afdeling bestuursrechtspraak, Uitspraak 24-08-2011, Zaaknummer: 201000106/1/M2.
- Rijkswaterstaat (1991), Referentiewaarden waterstanden. http://www.rijkswaterstaat.nl/images/Referentiewaarden%20waterstanden_tcm174-326696.pdf.
- www.waddensea-worldheritage.org

